

KRIGENS BØRN

Børn i en verden af konflikt

IAS skaber fred og udvikling

Folk får håb for fremtiden tilbage, lyder en rapport fra et forsoningsprojekt efter stammeuroligheder i Kenya.

Børn og unge er de første ofre i verdenskonflikter. Det blev de også i Kenya sidste år, da stammeuroligheder efter et præsidentvalg udviklede sig til en regulær krig med 1.150 dræbte og 300.000 fordrevne.

International Aid Services reagerede på lokale samarbejdspartners chokerende rapporter om nedslagtning, voldtægter og nedbrændte huse og samlede hurtigt i alt 600.000 kr. ind i akut nødhjælp i form af 40 tons mad, tøj, tæpper og medicin. Og nu er hjælpeorganisationen i fuld gang med et freds- og forsoningsprojekt, der især er rettet mod børn og unge i fem landsbyer i konflikten centrum omkring storbyen Nakuru. Der er startet 10 børneklubber med 200 børn i alderen 6-17 år, og yderligere 10 ungdomsklubber med 200 unge i alderen

Familier med børn blev jaget på flugt, da deres huse blev brændt ned, og samlede sig i lejre.

18-30 år. 60 klubledere er trænet i lederskab, konfliktløsning, mægling og traumerådgivning. 100 religiøse ledere og 100 lærere og pædagoger har fået den samme træning.

Håb for fremtiden

- Traumerådgivningen i grupper havde en øjeblikkelig effekt på deltagerne. Folk fik håb for fremtiden tilbage, flyttede ud af flygtningelejren eller politista-

tionen tilbage til deres huse og begyndte at genoptage dialogen med folk fra de krigende stammer, lyder rapporten fra IAS. Nødhjælpen blev indsamlet fra FrikirkeNet og støttet af Danida gennem Dansk Missions Råds Udviklings Afdeling (DMR-U), Operation Blessing og UCB Africa. Og freds- og forsoningsprojektet kører med støtte fra DMR-U. Og det virker, viser en rapport fra to studerende fra Aarhus Universitet, der besøgte de fem landsbyer i februar: - Projektet vil i høj grad hjælpe med en umiddelbar forsoningsproces og vil opmuntre til sameksistens mellem stam-

merne samt assistere mental helbredelse, skriver de i deres praktikopgave. IAS' fredsprojekt har med andre ord fået parterne i konflikten til at tale sammen, fjendebilleder er nedbrudt, og mental helbredelse er påbegyndt.

Succes i Somalia

Det er ikke første gang, IAS vover sig ind i konfliktområder for at hjælpe den mest sårbare del af befolkningen: børnene. Allerede i 2001 startede IAS en specialskole for børn med traumer eller særlige behov*) i den somaliske provins Somaliland. I dag har op imod 1000 børn været gennem skolen. En fjerdedel kan bagefter gå videre til almindelige grundskoler. Indsatsen får ros af myndighederne: - Vi sætter stor pris på alt det, I gør for de udviklingshæmmede, siger undervisningsminister Hassan Haji Mohamud. Nye centre for specialundervisning er nu oprettet i provinsens tre største byer - og otte flere er på vej. IAS har haft hele 1500 lærere på skolebænken for at lære at undervise og træne børn med særlige behov. Projektet har så stor succes, at IAS nu har besluttet at introducere samme system til Sydsudan.

*) Udtrykket "børn med særlige behov" betegner børn med indlæringsvanskeligheder pga. Downs syndrom og andre psykiske handicap.

Giv et kram til børnene

Læs bagsiden

Børnene har stadig mareridt

Læs side 3

Teltskoler i Somalia

Læs side 6

1 + 1 = 1.000!

1 idé og 1 ord blev et hjælpearbejde - side 7

Øjenvidne til helbredelse

- Jeg så utallige huse, der var helt nedbrændt. I det øjeblik gik det op for mig hvor relevant IAS' fredsprojekt er, fordi byen tydeligvis stadig bar store ar fra konflikten, fortæller Annika Bach Petersen, der opholdt sig i Kenya efter stamemkonflikten i fire måneder.

- Jeg var særligt imponeret over, hvilken effekt undervisningen syntes at have på de ledere, der gennemgik en uges intensiv træning i "trauma management". Deltagerne kunne dele deres tanker åbent, fortæller hun:

- Det var rørende at høre, hvordan deltagerne tydeligvis begyndte at se verden og hinanden med nye øjne. Mange fortalte, hvordan de helt konkret gennem undervisningen var blevet genoprettet indeni, og hvordan de havde oplevet en følelsesmæssig helbredelse, fortæller Annika.

Tag et barn ved hånden og rør ved hjertet

Så vil nationer i fremtiden få voksne, der kan hjælpe deres egne.

Leder af Torben Madsen, daglig leder af IAS

Krig og væbnede konflikter sætter deres præg på manges hverdag i Afrika, og specielt børn er de tavse ofre, som betaler den største pris.

Første gang jeg blev konfronteret med de ødelæggelser og konsekvenser, dette fører med sig for børnene, var, da vi arbejdede på et børnehjem tæt ved grænsen til Uganda, som gennemgik forfærdelige humanitære lidelser under Idi Amins styre. Den 4-årige "Peter" kom ind og havde set sine forældre blive parteret og bløde ihjel. Billederne i hans sind havde gjort ham stum og lammet hans følelser. I flere år arbejdede vi med ham, indtil han kunne begynde at tale og smile. Men sårene i hjertet var der stadig og ville præge ham resten af hans liv.

Somalia er et land i Afrika, der har oplevet de største og mest grufulde lidelser, man kan tænke sig. Da jeg besøgte hovedstaden Mogadishu i 1998, ledte jeg efter en mulighed for at hjælpe børnene og give dem en fremtid midt i dette kaos. En læge i en lille klinik i en af Mogadishus gader sagde til mig, mens han kiggede mig dybt i øjnene: "Torben, du må gøre noget for de traumatiserede og psykisk lidende børn. Dem er der ingen, der hjælper! Konsekvenserne for vort land er uoverskuelige, hvis ikke de får hjælp!"

Pludselig fløj der billeder gennem mit hoved af børn fra Afrikas krige, som vil vokse op med sår i sjælen og blive landets fremtid. Selv om de nu er voksne, er de stadig de samme indeni, der ser blod, drab, vold, udnyttelse, voldtægt. Mange har selv myrdet, dræbt, hakket, skåret, voldtægt! Inde bag facaden er der kaos i sjælen, et kaos, der pludselig, som en vulkan, bryder ud i lys lue. Jeg har talt med voksne fra Sudan, Uganda og Somalia, som fortæller, at de stadig vågner badet i sved, når de har set det hele igen i drømme. Nogle føler trang til at gribe til vold, når de bliver udfordret i en ellers fredelig hverdag.

Et ordsprog siger: "Tag et barn ved hånden og rør hjertet". Det tror jeg på! Gennem at arbejde med børnene og ved at hele deres hjerter vil nationer i fremtiden få voksne, der er hele mennesker, og som kan lede deres land og hjælpe deres egne. Derfor har IAS specialundervisning som kerneområde, og gennem de sidste 10 år har vi etableret et arbejde for de traumatiserede og psykisk lidende børn i tre storbyer i Somalia. Yderligere 8 centre er planlagt og under opførelse.

Vi, du kan tage et barn ved hånden og røre hjertet gennem at sende IAS' eksperter ind i Somalia med hjælp til børnene. Det er en praktisk måde at handle på, som vil ændre barnets og generationens fremtid.

IAS sprænger fysiske grænser

International Aid Services holdes i gang af såkaldte "virtuelle" kontorer rundt omkring i verden. Og informationsniveauet er højt, viser en undersøgelse.

International Aid Services har 200 ansatte medarbejdere i Afrika, Latinamerika, Europa og USA. Hvordan holdes en verdensorganisation som IAS sammen? Hvordan bevares kontakten til medarbejdere i 13 lande? Og hvordan undgås bureaukrati?

IAS er en virtuel organisation, og virtuelle teams arbejder ofte mere effektivt end teams, der er lokaliseret på samme fysiske sted, siger Helle Westergaard Elmholdt.

Nøglen er kommunikation. Og redskabet er internettet.

Det viser en undersøgelse, som Helle Elmholdt afleverer som Bachelor-opgave på Aarhus Universitet i sommer.

- IAS er en organisation, der er vokset ind i internettets tidsalder. Internettet udgør et stort mulighedsrum for organisationen, konkluderer Helle Elmholdt og kalder IAS et "kontor, der sprænger rummets grænser".

IAS er en såkaldt "virtuel organisation", der er kendetegnet ved, at virkelige mennesker... kan samarbejde uden at være til stede samtidig på samme fysiske sted. Organisationen fungerer gennem internettet på trods af traditionelle krav om fysisk sammenhæng i tid og rum.

Arbejder hen over kontinenter

Undersøgelsen viser, at IAS

fungerer med en moderne flad organisationsstruktur spredt over flere kontinenter. Ikke blot kan medarbejdere i marken nemt holde kontakt med hinanden og kontorerne gennem e-mails, men det nyoprettede "internationale kontor" består af seks medarbejdere bosiddende i Sudan, Uganda, Kenya og Sverige. Det virtuelle kontor fungerer som serviceorgan for de fem hovedkontorer i hhv. Danmark, Sverige, Norge, Tyskland og USA, samt i programlandenes kontorer i bl.a. Kenya, Uganda, Sudan, Etiopien, Somalia og Djibouti.

Og kontorerne er flittige til at sende informationer ud til alle

medarbejdere, så de føler sig inkluderede:

- Informationsniveauet er højt i IAS, siger Helle Elmholdt og nævner fx, at der sendes mange e-mails med kopi til relevante personer.

Modvirker bureaukrati

E-mails med bestyrelsesreferater og lignende gør det muligt at informere mange på samme tid og nedbryder hierarkiet og svækker derfor bureaukratiseringen, skriver Elmholdt.

- Organisationens ansatte udtrykker generel tilfredshed med at kunne følge med.

E-mails sikrer effektiv og hurtig kommunikation. Svagheden er dog, at der kan opstå misforståelser, dels fordi man ikke kan se den andens mimik og kropssprog, og dels fordi man cementerer udsagn, man måske senere vil have usagt.

IAS bruger derfor i stigende grad gratis telefoni over internettjenesten Skype, ligesom internettets chatrum også giver en social fornemmelse.

Og det er slet ikke værst, fortæller Helle Elmholdt:

- Undersøgelser viser, at virtuelle teams i mange henseender arbejder mere effektivt end teams, der er lokaliseret på samme fysiske sted.

Sådan overvindes traumer

Maria Christensen er psykolog med erfaring fra afrikansk kultur.

Traumatiske oplevelser påvirker alle mennesker, men børn er særlig udsat, fordi de har behov for voksenstøtte og beskyttelse.

- Basale personlighedsstrukturer og livsholdninger bliver voldsomt påvirket af de traumatiske oplevelser, siger Maria Christensen efter at have læst avisens interviews med

de fire traumatiserede børn fra børnehjemmet Mercy Home i Kaduna, Nigeria.

- Børn mangler erfaring i at mestre akutte kriser, og nogle bliver "voksne før tid", tilføjer hun og giver sit bud på, hvordan voksne kan hjælpe.

- Man må først og fremmest skabe tryghed i situationen. Derefter skal man give plads til de reaktioner, der kommer

hos de traumatiserede børn og hjælpe dem med at bearbejde dem.

Maria Christensen er cand. psych. med mange års tværkulturel erfaring. Hun er netop kommet hjem efter tre års arbejde som psykolog i Mozambique.

Derfor lægger hun vægt på, at bearbejdning af traumer bør foregå på en måde, der er

Udgiver:
International Aid Services
Blåhøj Stationsvej 27, 7330
Brande Tlf. 7534 5855
E-mail: ias-denmark@ias.nu
Web: www.ias.nu/denmark

Ansv. red. Torben Madsen
Artikler: Solfrid Bracher,
Douglas Mwit, Stephen
Mwaura, Torben Madsen og
Svend Løbner.
Redigering: Svend Løbner

Logo: Graphic Art
DTP og produktion: cPress
Tryk: Morsø Folkeblad
Man kan støtte IAS via bank reg.
nr. 9712, kontonr. 6270281824.
Gaver er fradragsberettigede.

Børnene har stadig mareridt efter krig

Børn i Nigeria glemmer aldrig, da oprørere slog, slagtede og nedbrændte deres hjem.

Da de muslimske oprørere kom til Benui-staten i Nigeria i 2001, blev mange menneskers liv forvandlet til et mareridt.

Børnene havde indtil da haft en normal tilværelse med trygge familierelationer, men nu blev de drevet fra hus og hjem, og intet ville nogensinde blive som før. De så familiemedlemmer blive nedslagtet med machete og endda brændt levende sammen med deres huse.

Nedbrændte huse

15-årige Paul og hans to år yngre lillebror Anthony fra byen Nassarwa lider stadig af natlige mareridt efter det traume, de oplevede for snart otte år siden.

- Jeg kan huske, at oprørerne kom og satte ild til vores hus. Min storebror forsøgte af al magt at slukke branden, fortæller Paul.

- De skød ham! fortsætter han og skynder sig at tilføje med et

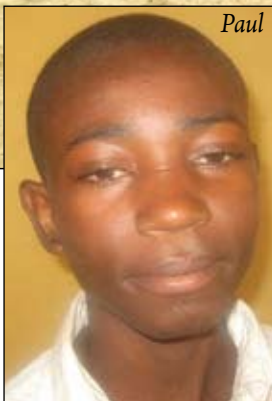
varmt glimt i øjet: - Men han overlevede, fordi nogle tog ham og skyndte sig til hospitalet, hvor de var i stand til at hjælpe ham.

Den 13-årige Anthony oplever mareridtet igen og igen. Han så sin onkel blive myrdet og mange af sine bekendte blive mejet ned. Nogle blev dræbt med macheter – store knive – men det værste var alle dem, det blev sat ild til.

Myrdet med machete

Samuel Agu er 12 år og kommer også fra Nassarwa. Han boede med sine forældre og to søskende - en bror og en søster - da kampen brød løs. - Jeg så mange dræbte, mange døde, men heldigvis var min familie ok. Men vi måtte flygte, da de brændte vort hus ned, beretter Samuel.

- Da folk var på vej hjem fra arbejde den dag, blev de myrdet med machete og brændte ihjel. Det var altså ikke kun kristne, men også mange

Her er børnene Samuel, de to brødre Paul og Anthony, og den unge Ibrahim.

muslimer, som blev dræbt, fastslår han. Han har haft mareridt over det, han har set, mange gange.

Den værste oplevelse

Den 18-årige Ibrahim Jacob har set det hele fra en anden vinkel. Han blev nemlig født som muslim. Han kommer fra muslimernes "højborg" i Nigeria, Badara. Hele hans familie var muslimer.

- Jeg kendte rigtig mange muslimer, som deltog i oprøret. Jeg kunne simpelthen ikke lide den måde, de behandlede de kristne på. Folk blev skudt, hakket i stykker og brændt. Det er den værste oplevelse i hele mit liv! siger Ibrahim.

Han måtte flygte med sin nærmeste familie til Kaduna, hvor de slog sig ned.

Der er stadig flere af hans familiemedlemmer – fætre, onkler osv. - som er muslimer, men familien har ikke svært ved at komme sammen.

- Vi taler om det forfærdelige,

der er sket, og vi opmuntrer hinanden til at holde fred og aldrig tænke på at slås, fastslår Ibrahim.

Ingen traumehjælp

Fælles for alle krigens ofre, og især disse børn og unge, er, at de aldrig har fået hjælp til at bearbejde deres traumer. Eneste lyspunkt for de fire drenge, vi talte med, er, at de nu kan gå i skole og arbejde lidt på Mercy Home. Børnehjemmet startede med støtte fra Danida gennem International Aid Services. Der er både en fødeklinik, en sovesal, et børnehjem, et jobtræningscenter og en lille skole.

Brødrene Paul og Anthonys mor og 25-årige storebror, Thanga, arbejder på Mercy Home. Her kan de tjene nok til, at drengene kan komme i skole. Både Paul og Anthony er lykkelige over at få mulighed for at lære noget. Ingen af dem ønsker at komme tilbage til Nassarwa.

- Jeg beder om, at jeg aldrig skal opleve kampe og krig igen. Jeg beder Gud velsigne alle dem, som hjælper os, så vi nu har mad på bordet! siger Paul.

Også Samuel og Ibrahim får nu hjælp på Mercy Home, der betyder Barmhjertighedens Hjem. Samuels forældre er begge døde pga. sygdom – feber og malaria tog livet af dem. Storesøsteren tog ham hen til Mercy Home, for hun havde hørt, at der var hjælp at få her.

- Jeg blev godt modtaget, og nu føler jeg mig hjemme her. Min søster kommer jævnligt for at besøge mig. Det er godt. Det bedste ved at være her er at få lov at gå i skole. Og her får man mad og tøj, siger Samuel. Han er også glad for, at han kan arbejde på stedet, for så får han erfaring til den dag, han skal ud i livet.

sædvanlig i kulturen, hvor børnene befinder sig og i overensstemmelse med kulturens traditioner.

- I Afrika er der mange steder tradition for dans, sang, drama og religiøse ritualer, der kan bidrage til at bearbejde de traumatiske oplevelser og give mulighed for at udtrykke sin sorg, siger hun.

Det sker typisk ved en

begravelse, men hvis denne mulighed mangler, kan man lave alternative ceremonier, der vil hjælpe med at helbrede og lukke for oplevelsen.

Hyppe mareridt

Hvorfor mareridt, og hvad gør man ved dem?

- Drømning er hyppig efter traumer og kan tage tid at komme ud af. At skabe tryghed og mulighed for at tale om drømmene kan give en god ventil. Sommetider forsvinder drømmene hurtigt. Andre gange bliver de ved i lang tid.

Her kan lokale ritualer igen hjælpe, ikke mindst fordi de tror på deres virkning.

Hvad kan man ellers gøre?

- Man skal styrke sammenhold i lokalsamfundet, bringe familier sammen og give dem fremtidsmuligheder. Eksempel med skolen er godt.

Drengen Paul (se artiklen ovenfor) med glimt i øjet er et godt eksempel på et barn, der er i gang med en positiv helbredende proces. Han føler, at der blev gjort noget. Familien tog storebroderen på hospitalet. De har tacklet situationen. Det

er vigtigt at føle, at man kan gøre noget for sin familie eller sine venner. De har en fremtid sammen i trygge omgivelser og normale aktiviteter, så som at gå i skole.

- Man kan støtte lærere, sundhedspersonale og kirkeledere i at skabe rammer til disse helbredende aktiviteter. Især gruppeaktiviteter af traditionel karakter og med et indhold, der er rettet mod bearbejdning af traumat. Ikke mindst dramatisering af problemstillinger, samt tegning kan støtte processen. Sportsaktiviteter

eller andre fritidsaktiviteter er også gode.

Hvad kan man realistisk gøre i et tredjeverdensland med få ressourcer?

- I de fleste samfund ved folk godt, hvad børn har behov for for at udvikle sig sundt. Derfor kan man komme langt med at støtte denne intuitive adfærd, siger Maria Christensen, men tilføjer dog:

- I nogle samfund kan folk ikke lide, når børn græder, og kan have tendens til at sige: "Græd ikke, det går over!" Her kan det være en hjælp at støtte folk i

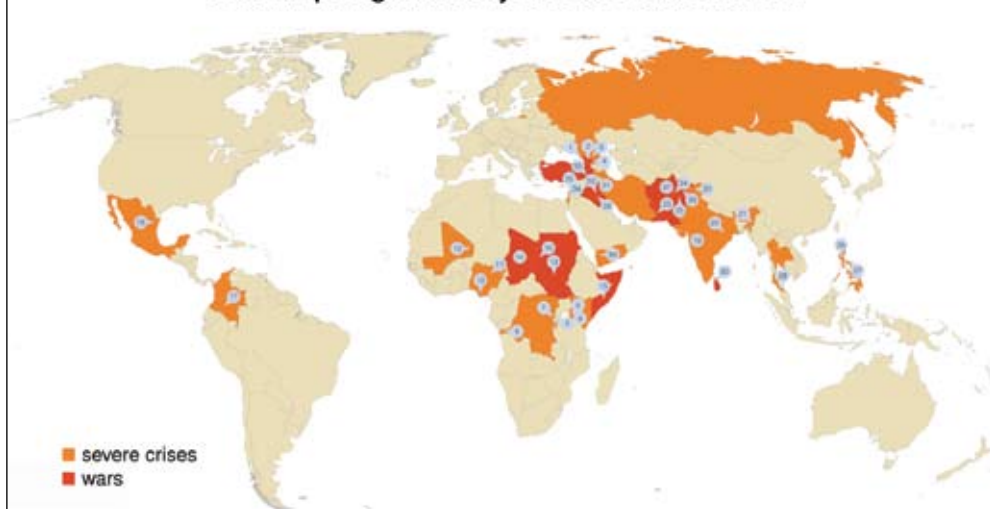
at gøre ved forældreløse børn, hvad de ville have gjort ved deres egne børn: Giv trost og knus.

Det sociale netværk er meget vigtigt, pointerer hun:

- Det er vigtigt at holde fast på familierelationer og støtte mulighed for, at familier og naboer bliver sammen. Ellers kan man etablere alternative netværk, der erstatter familie og kan skabe tryghed. Det er Mercy Home et godt eksempel på.

Maria Christensen er forfatter til bogen "Nutidsnomader".

World Map: High-Intensity Violent Conflicts in 2008

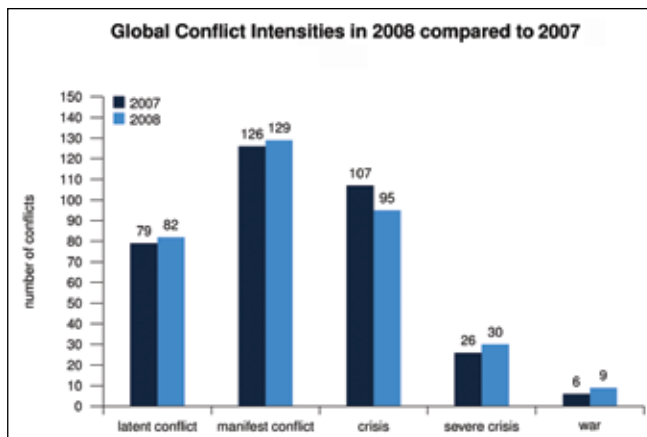
Hvornår er det krig?

Børn i konfliktområder rammes af vold mellem stridens parter – enten landet er i krise eller krig. Derfor er de 'krigens børn'.

Hvornår er der krig i et land, og hvornår er det "bare" en krise? Det giver et "konfliktbarometer" fra Heidelberg Universitetet et bud på.

Barometret viser, at mennesker – og især børnene – nemt kommer i klemme på alle stadier fra krise til regulær krig i et land.

IAS arbejder i lande, som af universitetet betegnes som værende i "alvorlig krise" eller "krig". Derfor har denne avis overskriften "Krigens Børn". Der er naturligvis forskel på spændinger og krig i udbrud. Det viser "konfliktbarometeret" fra Heidelberg Institut for International Konfliktforskning. I en analyse af verdens konflikter i 2008 arbejder forskerne med fem konfliktstadier:

Der er flere konflikter i verden i 2008 end i 2007. Øverst: De mørke felter er værst ramt. I flere af disse lande arbejder IAS.

1. Den latente konflikt, hvor der udtrykkes uenighed om definerbare værdier i et land.
2. Den manifesterede konflikt, hvor alle magtmidler – undtagen vold – tages i brug. Det være sig pres, trusler eller økonomiske sanktioner.
3. Krisen er en realitet i en spændt situation, hvor mindst

en af parterne bruger vold i sporadiske tilfælde.

4. Den alvorlige krise er en realitet, når voldsmagten er organiseret og volden udøves gentagne gange.
5. Krig er et faktum, når voldsmagten udøves kontinuerligt på en organiseret og systematisk måde med massive ødelæggelser til følge.

Fleere af IAS' programlande befinder sig i konfliktstadiet 4 og 5. Således er Kenya i alvorlig krise, og Somalia og Sudan regnes for krigslande.

Børn i krig

2 millioner børn er blevet dræbt i krige og konflikter det seneste årti.

6 millioner børn er blevet hårdt såret eller handicappet i samme periode.

I løbet af de seneste årtier er antallet af børn, der er ofre for krige, steget eksplosivt. Det skyldes, at antal civile ofre i perioden generelt er steget fra 5 til over 90 pct.

Kilde: Red Barnet

Fotos: AlertNet.

Konflikt gav dybe sår

Kun halvdelen af flygtningene fra stammekonflikten i Kenya er vendt tilbage til deres marker. De er bange...

Huse blev nedbrændt, mennesker nedhugget med macheter og kvinder og børn voldtaget. Ikke underligt, at det er svært at genvinde tilliden de konfliktende Kikuyu og Kalenjin-stammer imellem.

- Det er svært for de forskellige stammer at tilgive. Der er mange børn og voksne, som lider psykisk efter alt, hvad de har set af grusomheder. Rådgivere prøver at hjælpe folk med at komme over deres traumatiske oplevelser, men der er slet ikke kapacitet nok til at tage sig af alle behovene, fortæller Susanne og Leif Madsen fra Nakuru, der følger International Aid Services freds- og forsoningsprojekt tæt.

Seksuel mishandling

Et af ofre er pigen Lilian på seks år, der blev voldtaget og seksuelt mishandlet af oprørere, efter at de havde dræbt hendes mor. Faren var allerede død.

Pigen lå på hospitalet i byen Eldoret, da Røde Kors hen-

vendte sig til præsten Patriek Chege, om han kunne tage sig af hende. Chege og hans kone indrettede hurtigt deres hjem til børnehjem for en snes forældreløse og traumatiserede børn. Nødhjælp fra danske kirker sikrede mad, tøj, tæpper, madrasser og senge til børnene.

- I dag er Lilian ved at komme sig og læges følelsesmæssigt, fortæller pastor Chege.

- Efter konflikten har regeringen opfordret folk til at tage tilbage til deres ejendomme, men det har været svært for

de fordrevne at vende tilbage til de områder, hvor mange er blevet dræbt, fortæller præsten Crispus Mwaki fra byen Langalanga, som huser mange af flygtningene.

En anden præst mistede alt: - Jeg er glad i dag, selv om jeg har måttet gennemleve hårde tider. Alle mine ting udbrændte, da der var stammekonflikt i vores land. Jeg takker Gud for, at jeg og min familie lever, for mange er døde, siger pastor Mose fra Eldoret.

Fakta - Kenya:

Kenya har 36 mio. indbyggere fordelt mellem 40 etniske grupper. De største stammer er Kikuyu (22 pct.), Luhya (14 pct.), Luo (13 pct.), Kalenjin (12 pct.) og Kamba (11 pct.) Mwai Kibaki fik 46 pct. af stemmerne ved valget den 27. dec. 2007 – præcis 4.584.721 stemmer. Raila Odinga fik 44 pct. af stemmerne – præcis 4.352.993 stemmer.

- Ansvar for det kaotiske valg placeres hos Kenyas valgkommission. Den har ikke været tilstrækkelig uafhængig og har manglet kapacitet til at gennemføre sit mandat, udtaler udviklingsminister Ulla Tørnæs (V) på baggrund af en rapport fra en international undersøgelseskommission nedsat som led i Kofi Annans mæglingsbestrebelse.

Kilde: Reuters og Udenrigsministeriet

Bliv fadder
Der skal så lidt til...

Støt et barn for 180 kr. i måneden

Kontakt Friends International
www.friends-international.dk
Tlf. 97 18 28 69

Leg skal lære den opvoksende generation at fungere sammen uden at det ender i konflikt (foto: Anders Jacobsen). Billede indsat: Proceskonsulent Anders Jacobsen snakker med lokale præster om at koordinere forsoningsarbejdet i deres områder (foto: Rosalynn Wasike).

Kenya

Forsoning efter stammekrig

Uro efter præsidentvalg efterlod 1150 dræbte og over 300.000 på flugt. International Aid Services forsoner lige nu de to rivaliserende stammer. Og det virker, konkluderer rapport fra Aarhus Universitet.

Projektet vil i høj grad hjælpe en umiddelbar forsoningsproces og opmuntre til sameksistens mellem stammerne samt assistere ved mental helbredelse.

Det konkluderer en rapport fra to filosofistuderende ved Aarhus Universitet efter et feltbesøg hos IAS' fredsprojekt i Kenya.

"Organisationsudvikling i fremmed land" hedder en praktisk rapport, som Annika Bach Petersen og Helle Westergaard Elmholdt har formuleret i emnet "Virksomhedsprojekt". Rapporten blev til på baggrund af to ugers feltstudie i fem lokalområder omkring storbyen Nakuru i Rift Valley i februar 2009. Fredsprojektet er opfølgning på IAS' nødhjælpsinitiativer efter stammekonflikten i Kenya ved landets præsidentvalg den 30. december 2007, hvor 1.150 mennesker blev dræbt, og 300.000 blev fordrevet fra deres hjem.

Konflikten skyldtes ifølge rapporten bl.a. partiskhed, fordi

den regerende præsident som regel begunstiger sin egen klan, og landsstridigheder, fordi Kikuyu-stammen efter landets uafhængighed i 1963 fik tildelt eller købte sig til det frugtbare land i Rift Valley, der egentlig tilhørte Kalenjin-stammen.

Arbejder "nedefra"

Derfor anbefaler de to studerende ved Aarhus Universitet IAS at gøre som en anden kirkelig fredsaktør i landet, Catholic Justice and Peace Commission (CJPC), at sammenkæde fredsarbejdet med politisk lobbyisme. Det er ikke nok at arbejde "nedefra" med befolkningen. Man må også tage affære "ovenfra" og lægge pres på politikerne. Men bør en hjælpeorganisation som IAS engagere sig politisk? - IAS arbejder gennem lokale partnere i Kenya og har ingen intentioner om at udføre lobbyarbejde på det nationale politiske niveau, siger Anders Jacobsen, IAS' proceskonsulent i Østafrika.

En af partnerne i projektet beskrev IAS' indsats sådan: "Vi

ved, at manden med tændstikkerne vil komme igen. Han er en stor mand, så det vil være meget svært at vriste tændstikkerne ud af hans hænder. Hvad vi imidlertid kan gøre, er at pøse vand på brændet. Så når han kommer igen, vil hans ild ikke fænge, lige meget hvor meget han prøver".

Bruger kirkenetværk

IAS' fredsprojekt blev igangsat umiddelbart efter stammekonflikten sidste forår og har allerede skabt forsoning i lokalområderne, vurderer de to danske studerende. Målet er at fremme trykthed, mental helbredelse og forsoning. Målgruppen er børn og unge. Strategien er træning i traumehåndtering og konfliktløsning gennem gruppearbejde. Det sker først og fremmest gennem træning af grupeledere. Der er ca. fire grupper i hvert af de fem lokalområder med i alt 400 medlemmer. Grubelederne står til ansvar for en lokalkoordinator, der er præst i den lokale pinsekirke, og han står

igen under en projektleder fra IAS' lokale partner, kirkeretningen Free Pentecostal Fellowship in Kenya.

At samarbejde med lokale kirker har umiddelbart den fordel, at der er etableret et netværk. Præster og ungdomsledere er begejstrede, og projektlederen går til sagen med ildhu. Der er dog også plads til forbedringer, ifølge rapporten. Samarbejdet med kirkerne bør udvides til de offentlige myndigheder.

Men det er svært, mener Anders Jacobsen:

- Ligesom politikerne bærer administrationen i provinsen en del af skylden for skaderne i forbindelse med urolighederne. Flere steder deltog officerer og politi i overgreb, og andre steder stod de tavse og så på, mens overgrebene fandt sted.

- Vi har inddraget administrationen i så høj grad, vi har vurderet det nødvendigt og styrkende for formålet.

Forsoningsgrundlag

IAS' fredsprojekt har fået

parterne i konflikten til at tale sammen, fjendebilleder er nedbrudt, og mental helbredelse er påbegyndt.

Hvordan kommer man videre herfra? Her har de to Aarhus-studerende spurgt lokalbefolkningen, som kommer med følgende forslag: Hvad med et genopbygningsprojekt, hvor Kikuyuer og Kalenjiner i fællesskab bygger de nedbrændte huse op igen? Eller et fælles landbrugsprojekt, hvor de to stammer fordeler arbejdsdage imellem sig?

- Andre arbejder med genopbygning af huse - men ingen andre end IAS arbejder med traumerådgivning og forsoning i vore målområder, oplyser Anders Jacobsen. Uden forsoning er alt det andet arbejde spildt:

- Den kyniske kunne sige: "Hvad hjælper det at genopbygge husene, når de ved næste konflikt bliver brændt ned igen!" Jeg tror mere på, at vi udvider vore målområder for at nå endnu flere mennesker med forsoning, slutter Anders Jacobsen.

Fakta-kalender:

27. dec. 2007: Præsident- og parlamentsvalg.

30. dec. 2007: Valgkommissionen erklærer, at Mwai Kibaki er genvalgt, og han tages hurtigt i ed. Oprøret starter, da oppositionsleder Raila Odinga anklager Kibaki for valgsnyd.

4. jan. 2008: Kibaki accepterer omvalg, hvis retten befaler det, og erklærer dagen efter, at han er rede til at danne en national samlingsregering. Oppositionen afslår tilbuddet.

24. jan. 2008: FN's tidligere generalsekretær Kofi Annan træder ind som mægler og bringer Kibaki og Odinga sammen for første gang siden krisen startede.

17. apr. 2008: Kenyas ny samlingsregering er taget i ed med Kibaki som præsident og Odinga som ny premierminister.

Kilde: Reuters og Politiken

Stephen Mwaura

Når to tyre kæmper, er det græsset, der lider mest overlast, lyder et mundheld. Sådan er det også i krig og andre konflikter.

De mest sårbare i samfundet påvirkes mest og lider derfor mest. Det gælder især børnene. For at gøre ondt værre, de fleste af tidens krige finder sted i udviklingslande, især i Afrika, hvor børn allerede er meget sårbare.

- I Afrikas krigshægede lande er mange børn blevet dræbt, handicappede eller forældre-

løse på grund af borgerkrige, guerillaaktivitet eller etnisk udrensning, mens andre har bevidnet eller deltaget i krigens voldshandlinger. Andre er tvangsrekrutteret og indoktrineret som børnesoldater eller tvunget til seksuel eller anden udnyttelse. Mange har også bevidnet brutale drab på familiemedlemmer, fortæller Stephen Mwaura, der er IAS-konsulent for børn med særlige behov.

Han har netop lavet en forundersøgelse af traumatiserede og handicappede børn i Sudan,

et land, der slet ikke har nogen handicappolitik.

- Sudan har været hærget af borgerkrig i næsten fire årtier med ødelæggende effekt på især børnene, siger han. - Landets uddannelsessystem og sociale netværk er nærmest udsløjet i de ramte områder. Og der er masser af børn, som lider af stress, traumer og mentale forstyrrelser på grund af krigens virkninger. Stephen Mwaura fandt frem til børn i ramte områder, som af forskellige grunde ikke går i skole. Han har også stået for en

konference for embedsmænd og skoleledere og lærere samt forældre, hvor undersøgelsens resultater blev diskuteret.

Lærer at acceptere mangfoldighed

Undersøgelsen skal bane vej for et særligt træningsprogram for børn med særlige behov, et program, der har haft stor succes i nabolandet Somalia, hvis nordlige provins Somaliland nu har tre specialundervisnings-centre på skoler spredt over hele landet - og otte nye centre er på vej.

Specialundervisning skal læge traumer i Sudan

Inkluderende specialundervisning af skolebørn skal bl.a. lære det sudanesiske samfund at værdsætte mangfoldighed.

IAS har netop undervist 1500 somaliske skolelærere i specialpædagogik.

Deltagerne ved konferencen om specialundervisning i Sudan blev enige om, at modellen "inklusive education" (inkluderende undervisning - red.) på eksisterende grundskoler er bedre end at lave særlige institutioner for traumatiserede børn. I grundskolerne kan børnene nemlig være sammen med "normale" jævnaldrende.

- De konkluderede desuden, at inkluderende undervisning

skaber grundlag for et inkluderende samfund, der accepterer, respekterer og fejrer mangfoldighed, fortæller Stephen Mwaura.

IAS vil træne lærere i børnepsykologi og specialpædagogik, udbygge samarbejdet med lokalsamfundet om opgaven og iværksætte kampanjer for en ligeværdig holdning til handicappede i befolkningen.

- Vi er optimistiske og tror, at tiltagene i det lange løb vil forbedre forholdene for børn med særlige behov, slutter Stephen Mwaura.

www.ias.nu/denmark

IAS starter nu teltskoler i Somalia

Uroligheder i hovedstaden Mogadishu har tvunget familier på flugt. IAS opretter 16 teltskoler i flygtningelejrene.

Rådgivende revisorer

PARTNER REVISION

statsautoriseret revisionsaktieselskab

Torvegade 22 · 7330 Brande

Tlf. 97 18 03 66

Statsaut. revisor Bjarne Ulrik Pedersen
Privat tlf. 97 18 33 23

Statsaut. revisor Claus Lykke Jensen
Privat tlf. 97 18 37 79

Tilknyttet Revisorgruppen Danmark og
the International Group of Accounting Firms (IGAF)

www.partner-revision.dk

Klanstridigheder i hovedstaden Mogadishu sender børn, kvinder og gamle på flugt. De har nu slået sig ned ved vejen mellem

Mogadishu og Afgoye. Her mangler de basale fornødheder som drikkevand og toiletter. Og børnene går glip af den skoleundervisning, der skal sikre dem en fremtid. Derfor vil International Aid

Services nu starte såkaldte teltskoler i flygtningelejrene. Organisationen har erfaring fra oprettelsen af 10 grundskoler i Afgoye og en specialskole i Hargeisa med flere centre for specialundervisning i syv storbyer i provinsen Somaliland. IAS vil nu oprette 16 teltskoler i flygtningelejrene, og alle skoler bliver forsynet med vandposter med vand, transporteret til lejrene med tankvogne. Samtidig uddannes 92 skolelærere.

- Befolkningen i Mogadishu har de seneste 10 år overlevet i den værste tænkelige nødsituation. Hundretusindvis af mennesker er jaget på flugt på grund af eskalerende vold, fortæller Douglas Mwitwa fra IAS' programkontor i Nairobi. - De fleste flygtninge har søgt trykthed i Shabelleregionen, hvor de har slået sig ned ved landevejen mellem Mogadishu og Afgoye i

håb om hjælp fra internationale hjælpeorganisationer.

Situationen er spidset til, eftersom ekstreme islamiske grupper tager magten i Mogadishu, og især Al Shabab-gruppen bekæmper Sheikh Sherriffs skrøbelige regering, rapporterer han.

Kampene har gjort, at familier har trukket deres børn ud af skolerne for hurtigt at tage benene på nakken og flygte. Også i Afgoye er flygtningelejrene nu fyldte til bristepunktet, og tusindvis af børn står helt uden skoleundervisning. Heldigvis har IAS erfaring med oprettelse af grundskoler i netop Afgoye. Her blev 10 skoler startet med hjælp fra UNICEF i 2007. Nu skal den erfaring bruges i oprettelsen af de 16 teltskoler i området. Der skal skaffes skolemateriale, og 92 lærere skal opkvalificeres.

Og der skal bygges 64 toiletter, og en såkaldt "hygiejnekommité" skal dannes til forebyggelse af sygdomme hos befolkningen. IAS vil også tilbyde undervisning til unge og voksne, som

aldrig har gået i skole. Organisationen har hidtil støttet flere voksenuddannelses-centre i Mogadishu. Erfaringen herfra skal nu overføres til flygtningelejrene.

Jysk Svømmebads-Teknik A/S
Værnedalsvej 1 6880 Iarn 97372699 www.jt.dk

ElectroCell
+45 97374899 www.electrocell.com
Værnedalsvej 1 6880 Iarn, Danmark
High Quality electrochemical cells and systems

1 idé + 1 ord = hjælp til 1000 børn

Det er 10 år siden, Torben Madsen gik i gang med at hjælpe børn med krigstraumer i Somalia.

Afrika har aldrig sluppet sit tag i Torben Madsen, leder af pinsekirkernes hjælpeorganisation International Aid Services (IAS). Han er opvokset i Tanzania, har været fastboende missionær i Kenya i en årrække og har nu ansvar for flere hundrede ansatte over hele Østafrika.

For 10 år siden rejste han for første gang ind i det krigshærgede Somalia for at undersøge landets behov. Han kunne ikke slippe tanken om at hjælpe den traumatiserede befolkning. I hovedstaden Mogadishu kunne han de første par dage ikke komme uden for en dør, fordi det føg med kugler mellem rivaliserende krigsherrer i gaderne.

Gør noget for børn!

Men så besøgte han blandt andet et hospital:

- En læge trak mig til side og sagde: Hvis du vil gøre noget for os somaliere, så hjælp alle de børn, der er traumatiserede på grund af borgerkrigen. Hans ord blev ved med at ringe i hovedet på mig, fortæller Torben.

Kort efter sendte han et team til provinsen Somaliland i den nordlige del af Somalia for at undersøge behovene. Der viste sig at være over 500

Den lille pige er endnu for dårlig til at komme i specialskole - men et hold er uddannet i specialpædagogik og tager på husbesøg for at undervise de udviklingshæmmede - til stor glæde for børnenes forældre. Indsat: Torben Madsen med en af drengene fra specialskolen i Hargeisa.

børn med handicap og særlige behov i storbyen Hargeisa, mange af dem traumatiserede som følge af borgerkrigen. I dag driver IAS en specialskole for børnene, der ellers ville være bundet ved sengestolpen hjemme i husene på grund af forældrenes magtesløshed. Flere end 1000 børn har siden 2001 fået specialundervisning og fysisk og psykisk genoptræning på Hargeisa School for

Special Needs, og en fjerdedel har siden kunnet overføres til almindelige grundskoler.

1/3 er handicappede

I dag er specialskolen adopteret af Somalilands undervisningsministerium og drives i samarbejde med en lokal forening af forældre og andre interesserede, som IAS har oprettet. Somaliland Association for Special Education er

lige nu ved at uddanne 1.500 af landets skolelærere i specialpædagogik. Samtidig er der oprettet et forældrenetværk, der har oprettet mobile lærerteams, der kan træne svært handicappede i hjemmene og uddanne deres forældre. IAS har desuden oprettet integrerede specialundervisningscentre i syv af provinsens største byer. En af dem er Burao, der ligger ca. 500 km vest for Hargeisa.

20.000 børn går i byens 130 skoler. Der er mellem 60 og 70 elever i hver klasse. Der tages ikke hensyn til elever med indlæringsvanskeligheder. - 30 pct. af byens børn kommer ikke i skole, fordi de enten er fysisk eller psykisk handicappede. Hvis en familie har et eller to handicappede børn ud af en søskendeflok på syv, så vil de altid koncentrere sig om de raske børn, siger undervis-

ningsministeriets administrator i Burao, Mohud Hassan Ainansha.

Ros fra minister

Somalilands undervisningsminister er åbenlyst benovet over IAS' indsats for at løfte den svageste del af befolkningen:

- Tak! Vi sætter stor pris på alt det, I gør for de udviklingshæmmede. Før I kom, havde vi ikke noget tilbud til børn med særlige behov. I store familier blev de tit overset. Men nu er vi klar over behovet, og vi er i regeringen også klar til at investere penge i skolen, siger han med henvisning til den første specialskole i Hargeisa. Torben Madsen husker tilbage på skolens start:

- Det var voldsomt! I Danmark er der som regel tre-fem pædagoger i en klasse med 10 børn. Her var der kun 12 lærere til 200 børn, som løb rundt og kradsede, bed og slog!

Der er ingen tegn på tumult, da vi besøgte skolen. Børnene sidder stille og roligt ved borde og tegner og skriver. Nogle lærer at tælle med en slags kugleramme, som skolen selv producerer i et beskyttet sløjdværksted. Og når der er frikvart løber de hen på legepladsen og fodboldbanen og slår sig løs som helt "almindelige" børn.

Hjerneskadet pige er nu genoptrænet

at få barnet undersøgt. Lægen sagde, at barnet havde fået en hjerneskode og havde brug for genoptræning.

Men der var ingen steder at tage hen i hele Somaliland - ikke før Hargeisa School of Special Education startede. Omulkair kom til specialskolen, hvor hun steg i graderne. - Før kunne pigen ikke tale, det lærte hun nu. Før rystede hun over hele kroppen, nu faldt hun mere til ro. Før var hun bange og flygtede fra men-

nesker og dyr, nu går hun selv på markedet og handler om priserne! fortæller mor Bahathar glad.

I femte klasse kom Omulkair selv og sagde: Mor, undervisningen er alt for let. Jeg vil i almindelig skole. I dag går Omulkair i fjerde klasse i almindelig grundskole.

Hvad vil du være når du bliver stor?

- Jeg vil være lærer på en normal skole. Jeg vil undervise i somali, siger hun.

Lægen sagde, at Omulkair var hjerneskadet - men efter genoptræning går hun nu i almindelig skole.

Da Omulkair Abdi Hassan var 1 år gammel, tabte barnepigen hende på gulvet. Da moren fandt ud af det, skyndte hun sig til lægen for

Krigen gav ham traumer for livet

Khadar var kun et foster i sin mors mave, da bomberne faldt over Hargeisa i 1988. Det har han for altid mén af...

Khadar Muhamed Elnis har hyppige humørsvingninger. Nogle gange er han glad og smilende, andre gange bliver han pludselig vred og vild. - Derfor er vi nødt til at holde ham i lænker, fortæller hans mor og viser os ind til skabet, hvor hun opbevarer jernlænken.

Khadar er for altid mærket af krigens rædsler, da Somalias

regering med hjælp fra russiske MIG-jagere i 1988 slog hårdt ned på provinsen Somalilands oprør mod Siad Barres diktatur. Bomberne regnede ned over Hargeisa og efterlod en by i ruiner. Folk flygtede fra hus og hjem - også Mohamed med sin højgravide kone Fudumu. - Vi var truede på livet, vi levede i konstant frygt for døden, fortæller Fudumu. Et missil slog ned og efterlod hende i chok. Familien måtte leve i ørkenen, og det var her - i sol, regn og lejlighedsvis sandstorme - at Fuduma fødte sin søn Khadar.

- Måske er det derfor, Khadar er blevet, som han er. Da de endelig vendte tilbage til det sønderbombede hus med deres lille baby, blev familien truet på livet af banditter. Og gav Khadar endnu et traume. Derfor var det oplagt at bringe barnet til specialskolen.

Giv et kram til krigens mange børn

Børn og familier i Somaliland er traumatiserede på grund af borgerkrig. En lille hjælpepakke kan vise dem, at nogen i Danmark bryder sig om dem.

Har du nogensinde haft lyst til at tage et lille fatigt og forhutlet barn op på skødet og give det et ordentligt kram? Et kram, der kan mærkes helt ind i sjælen og vise, at nogen bryder sig om det. At barnet ikke er helt alene i verden. Og at der er en fremtid derude et sted...

Det kan lade sig gøre. Du kan give et kram til et barn, der lider under blokeringer og traumer på grund af krig. Et kram, der kan mærkes og løfter fligen for en mulig fremtid. For 50 kr. om måneden eller mere kan du give en hjælpepakke til et barn i Hargeisa i Somaliland. Pakken kan indeholde tøj, sko og en bamse at lege med. Som tak får du selv en sød lille bamse, der vil minde dig om det barn, du har hjulpet. Det kan fx være lille Musa Mustaffa.

Børn i lænker

Musa har indlæringsvanskeligheder. Han sidder på småstene ude foran morens hus med benene lænket til muren. Hans øjne er halvt lukkede, og han virker fraværende. Som om han allerede har meldt sig ud af livet.

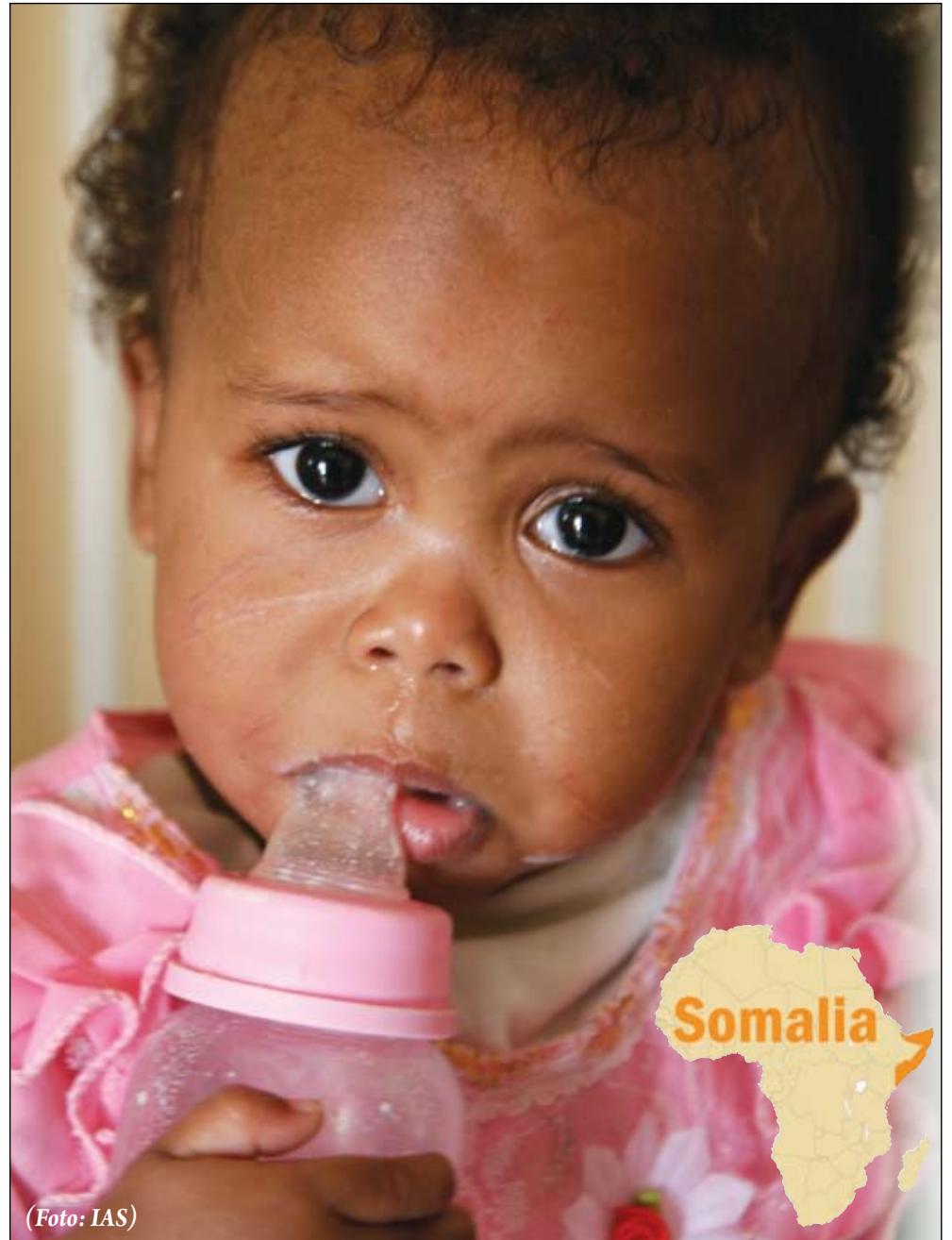
Det ikke så mærkeligt. Musas mor er fraskilt og har syv børn. Hun ved ikke, hvad hun skal stille op med Musa. Hvis hun slipper ham løs, løber han sin vej. Hun har seks andre børn at passe og kan ikke holde øje med ham hele tiden. Men måske er der alligevel håb for Musa, for han er blevet fundet af en socialarbejder med kontakt til Hargeisa School for Special Needs - skolen for børn med indlæringsvanskeligheder, som er startet fra Danmark. Musa vågner til live, da socialarbejderen dukker op, og moren byder hende velkommen. Musa slår sin mor og

hiver i lænken, som er strammet godt til om fødderne. Måske bliver Musa snart fri for sine lænker? På skolen for børn med indlæringsvanskeligheder er det ikke kun børnene, men også forældrene, der får hjælp til at leve med et handicap. Det gælder også Abdir Ahqmans familie.

Skole stimulerer

11-årige Abdir smiler glad til sin lærerinde, som er ved at forklare ham noget oppe ved tavlen. Han står helt tæt på og følger koncentreret med, mens hun peger og forklarer. De snakker sammen. Det virker rart, men sådan har det ikke altid været.

Før Abdir kom på skolen for børn med særlige behov i Hargeisa, tilbragte han timer lænket fast til væggen i familiens lille stue med det grå cementgulv. Andre gange sad han med benene lænket fast til

(Foto: IAS)

væggen i en smal passage uden for huset.

Faren viser stedet frem.

Cementgulvet er brudt i stykker. Mon det er det, Abdir har fået tiden til at gå med de mange timer uden mulighed for at lege som andre børn?

Der er ikke mere end én meter mellem husene i den smalle gyde. Intet til at fange blikket og bryde den fængselsagtige

stemning.

Familien er glad for, at de ikke længere behøver at lænke Abdir. Faren fortæller, at det var nøden, der tvang dem. Før kunne de ikke styre Abdir. De vidste aldrig, hvor han forvildede sig hen.

- Jeg vidste ikke, hvad jeg ellers skulle gøre, siger Abdirs far og slår ud med armene.

Men nu er Abdir faldet til ro.

Leg og læring har stimuleret ham.

Det er ikke til at sige, hvad der sker, når han oven i købet får et kram fra Danmark. Måske rammer det en blød plet og viser ham, at også han er noget værd.

Læs mere på
www.givetkram.dk

Vil DU give et kram til et barn, som har været udsat for krigens rædsler?

Det kan gøres ved at betale 50 kroner eller mere, som så vil udløse en hjælpepakke til et barn i Hargeisa i Somaliland, i form af tøj, sko, et stykke legetøj. Du får som TAK en sød bamse, som vil minde dig om et af krigens børn.

Et IAS projekt

Web: www.givetkram.dk

Email: givetkram@givetkram.dk

Mob.: 2947 0055

Bliv IAS-ven og få et vennebånd!

Gennem dit medlemskab støtter du IAS' humanitære arbejde! Et medlemskab koster kun 75 kr. om året.

International Aid Services

www.ias.nu/denmark

ias-denmark@ias.nu

Blåhøj st. vej 27

7330 Brande

Tlf. 7534 5855